

ΜΙΚΡΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΛΕΩΝ ΔΑΦΑΖ

ΣΤΗΝ ΚΑΛΥΒΑ

ΟΛΙΣ είχα διοριστή ειρηνοδίκης σε κείνην εκεί την περιφέρεια, μιά απόκεντρη περιφέρεια κατά τον Ροδανό ποταμό. 'Ανέκαθε μου άρεσε να περιπλανώμαι στην έξοχη, δέν πρέπει λοιπόν να σάς φανή παράξενο πώς, λίγες μέρες έπειτα από την εγκατάστασι μου στην καινούργια μου περιφέρεια, αποφάσισα να κάμω μιά έκδρομη, για να ιδώ το δέλτα του ποταμού, το οποίο μου είχαν περιγράψει ως έξαιρετικά γραφικό.

'Η έκδρομή μου—την οποία ανέλαβα να κάνω χωρίς να χρησιμοποιήσω οδηγό—ήταν ωραία και ευχάριστη. Το μόνο μου σφάλμα ήταν ότι την παρέτεινα κάπως περισσότερο απ' ό,τι έπρεπε και, προς το θράδυ, αντί να γυρίσω εκεί απ' όπου είχα ξεκινήσει, θρέ-

θηκα μπλεγμένος ανάμεσα στα άτελείωτα έλη του δέλτα. Είχα χάσει το δρόμο μου!

Δέν έξρω πώς ώρα περιπλανήθηκα σε κείνον εκεί τον άφιλό-ξενο τόπο. Το μόνο που ξέρω, εινε ότι η νύχτα είχε πέσει για καλά, όταν διέκρινα μέσα στο σκοτάδι ένα θαμπό φως και έβλεπα άσπρο καπνό που ανέβαινε ολόγεια ψηλά. Πλησίασα και είδα πώς ήταν μιά καλύβα. Το μόνο ζωντανό σημάδι μέσα σε κείνη την έρημια.

Χτύπησα και μου άνοιξαν. 'Ο άνθρωπος που την κατοικούσε ήταν ένας άημιλός, ξεραγκαλιανός άνδρας, με κατασάρα γκριζία μαλλιά και με μάτια που είχαν το χρώμα της θουρης έλφας. Θά ήταν σαράντα ή εξήντα χρονών; Κανείς, έξω από τον 'δωιν, δέν θά μπορούσε να το πει. Μου μίλησε με καθαρή φωνή και με την αυτοπεποίθησι ενός ανθρώπου, ο οποίος αίσθανόταν' πολύ άσφαλη τόν εαυτού του μονάχο, καταμεσής στην άπεραντη εκείνη μοσαζία.

—Δέν έχω ανάγκη να σάς ρωτήσω αν χάσατε το δρόμο, μου είπε. Πέραστε!

Τόν ευχαρίστησα και βρασκεύλισα το κατώφλι της καλύβας του.

—'Αν μπορέσετε να ξαναθυμηθήτε τον καιρό που είσατε στρατιώτης, μου είπε, θά περάσετε όπωσδήποτε καλά απόψε εδώ. Θά έαπλώσετε σ' αυτήν έδω τή στρωμάτσα. Άβριο, θά σάς δείξω το δρόμο.

'Ερριξα μιά ματιά γύρω μου. 'Η καλύβα ήταν σχεδόν γυμνή. 'Υπήρχε όμως ένα τραπέζι με δυο σκαμνιά, κι' ένα—δυο πάτια έπάνω. Μιά άλλη στρωμάτσα τή χρησιμοποιούσε ο ίδιος ο ιδιοκτήτης για να κοιμάται. Στο τζάκι, έκαιε φωτιά. 'Η φλόγα του τζακιού άποτελούσε και τόν μόνο φωτισμό της καλύβας.

—Είχα ένα κρεβάτι, μου εξήγησε ο άνθρωπος, μα το έκασα. Είχα και μερικά άλλα πράγματα ακόμα, μα δέν έχει σημασία. Δέν έχω ούτε δυο μέρες που ξαναθάρω εδώ. Καθήστε... Θά σάς δώσω ψωμί, σούκα, λίγο λαρδί και κρασί...

Τόν ευχαρίστησα ξανά και καθήσαμε στο τραπέζι. 'Όταν φάγαμε, ο άνθρωπος ξαναγέμισε τή ποτήρια και άρχισε να μου διηγείται την ιστορία του που ήταν ολόκληρη η ζωή του:

—Τη θλέπεις αυτή την καλύβα; Τρεις φορές έχω έρθει δλο-έλο εδώ, μέσα σε είκοσι χρόνια. Την πρώτη φορά, ήμουσι στην ηλικία σας... 'Όχι, λίγο μικρότερος θά ήμουσι, γιατί την εποχή εκείνη έμεινα άκομη στην Αίτς... μιά ώραια, πολύ ώραια πολιτεία, κύριε... Καί, να πώς συνέθη το πράγμα: 'Ε κείνη ήταν από το Τρινκελάτι, κόρη ενός θαρκάρη. 'Όλα τά παιδικά της χρόνια, τή είχε περάσει μέσα στο Ροδανό και μέσα στη βάλσασα. 'Α! Αυτή ή ράτσα του Τρινκελάτι έχει το αίμα ζεστό, πολύ ζεστό, κύριε!

«'Ηταν όμορφη, ναί, όμορφη. 'Αρκούσε μιά άχτιδα του ήλιου νάπεφτε έπάνω στα μαλλιά της, για να τή πής άγνό, άγριο μέλι. Τη συναντούσα το καλοκαίρι στη Τιμ, στην 'Αρλ, στο Μπωκαίρ...παντού όπου έκαναν όμορφα επαρχιώτικα παηγυρία. Τη τελευταία φορά, τή συνάντησα στο Νοβ. Είχα πάει για χάρη της εκεί. Μά, δέν ήμουσι ο μόνος. Πάντα τριγυρούσαν δυο-τρεις δ-λόγυρα της...

«Ξέρετε τά παιχνίδια που κάνουν εδώ, στην επαρχία μας, με τους ταύρους στα παηγυρία. 'Αμολών έναν ταύρο, τά κορίτσια πετάνε κάτι δικό τους στα πόδια του, ένα μαντήλι, ένα φακιόλι... 'Όποιος θέλει, όποιανού του τ'ό λείη ή καρδιά του, όμμι για χάρη της να τ'ό πάρη ανάμεσα από τά κέρατα του ταύρου. ...

Αυτό έγινε και με μένα εκείνη τη μέρα. Πέταξε το μαντήλι της και φώναξε: «'Όποιος με θέλει, άς μου φέρη αυτό το μαντήλι!» 'Εγώ, προσπάθησα να τής τ'ό πάρου το μαντήλι απ' τόν ταύρο. Οι δυο τους λαβώθησαν, ο τρίτος πρόφτασε και πήρασε έπάνω σ' ένα θαρέλι, το οποίο δυο φορές άνασήκωσε με τά κέρατά του ο ταύρος... 'Εκείνη μου έρριξε τότε ένα βλέμμα γεμάτο ειρωνεία και φλόγα. Για να σάς πω την αλήθεια, δέν μ' άρέσουν διόλου ή γυναίκες που ζητούν από έναν άντρα να διακινδυνεύη για χατήρι τους το πετόι του. Μά, μπροστά της, δέν μπορούσα να κρατήσω την ψυχραιμία μου. 'Άρμηση, λοιπόν... Μου φάνηκε πώς έπρεπα μέσα σε μιάν άβυσσο σιωπής. Χλίια μπορούσα να κρατήσω την ψυχραιμία μου, σιωπούσαν κλειστά. Πήρα από τόν ταύρο το μαντήλι και τής τ'ό έδωσα.

«Με άκολούθησε, εϋθός από κείνη τη μέρα. 'Εδώ, σ' αυτήν έδω την καλύβα, κύριε, ένοιωσα τί εινε όλες ή χάρες του έρωτα. 'Ενα θράδυ ήρθε ένας καθαλλάρης μ' ένα γαλάζιο χαρτί στο χέρι. 'Ο πατέρας μου πέθανε. 'Επρεπε να φύγω και έφυγα. 'Εκείνη αποφάσισε να μείνη έδω και να με περιμένη.

«'Εκλεισα τά μάτια του πατέρα μου κι' έμεινα όχτώ μέρες άκομη εκεί, για να τακτοποιήσω μερικά πράγματα. Γυρίζοντας, συλλογίζομουν: 'Μπορείς να την παντρευτής τώρα, μόλις περάση το πέθος σου. 'Ο πατέρας σου πέθανε, είσαι μόνος στον κόσμο, δέν πρόκειται να ληψηση κανέναν...» Μά, όταν έφτασα έδω, τά θρήκα όλα κλειστά, σθημένα, νεκρά. Είχε φύγει, και δέν είχε φύγει μόνη, φυσικά. Κάποιος την είχε πάρει μαζί του!

«Τότε, ένας παλιός φίλος του πατέρα μου με πήρε μαζί του στο Μαρόκο. 'Εκεί έμεινα δεκαέξη χρόνια. 'Όταν γυρίσα, εκείνη ήταν από χρόνια άποκαταστημένη. Καί σήμερα, εινε μιά πρώτη τάξεως νοικοκυρά σ' ένα χωριό, στην κοιλιά της 'Αρλ. 'Όσο για μένα, δέν την ξέχασα ποτέ μου αυτή τη γυναίκα. Μά, ώστόσο, βούλευται κανείς με όλα, όταν και ο καιρός θοηθή, κύριε. Ξαναγυρνά όμως κάποτε-κάποτε εδώ, για τ'ό πέντε...για να κάνω λίγο κυνήγι...για να τή συλλογίζω-μα...

«'Αξαφνα, έβασα μιά με τη μπόττα του στα έζυλα που έκασιαν στο τζάκι. Τά έζυλα σκόρπισαν και ή φλόγα που ράτιζε την καλύβα έσπασε. 'Απ' έξω, είχαμε άκούσει ποσοβολητά αλόγων, φωνές, ένα θόρυβο ανθρώπων που χτυπιόντουσαν. 'Ο άνθρωπος άρπαξε στο χέρι τ'ό τουφέκι του και άνοιξε την πόρτα.

«'Εξω, τά έλη άντανακλούσαν τή λάμψη του φεγγαριού. Μπορούσε να ιδή κανείς, όπωσδήποτε καθαρά, κάπου εκάτω μέτρα πιδ πέρα, χτυπιόντουσαν πράγματι δυο καθαλλάρηδες. 'Ο άνθρωπος άφουγκράστηκε λίγο και έπειτα πυροβόλησε, χωρίς να χάνη τον κοινόν έχθρό.

—Μακριά από δώ! φώναξε ο άνθρωπος μου. 'Αλλοιώς, σάς τρυπάμε το πετόι!

Την ίδια στιγμή, θήγνα κι' εγώ απ' την καλύβα. Με νόμισαν και μένα όπλισμένον; 'Όχι. Μάς πέταξαν κάτι φοβερές και το έθωσαν στα πόδια. Μά ενώ ο ένας ξεαφανιζόταν μέσα στο σκοτάδι, ο άλλος σταμάτησε κάπου τριακόσια μέτρα πιδ πέρα, κατέθηκε από τ'ό θλόγο του...μονάχα τά δυνατά μάτια του ανθρώπου μου τά είδαν όλα αυτά, όχι και τά δικά μου τά άσθηθιστά—και δοκίμασε να ξαναπαίσιαση—προς τ'ό μέρος μας. 'Ενας καινούργιος πυροβολισμός του φίλου μου όμως τόν άνάγκασε να ξαναγυρίση στο θλόγο του και να φύγη...

'Η ώρες πέρασαν ήσυχες πια. 'Εγώ πλάγιασα και ο άνθρωπος θήγκε στο κατώφλι της καλύβας του για να κανήσ'ω μια πία άκομη. Θά είχα κοιμηθι κάπου δυο έδρες, όταν ξύπνησα. Καί τότε, φαντάζεστε την έκπληξι μου, όταν είδα πώς δέν είμαστε πια οι δυο μας μονάχοι στην καλύβα: Κατάντικρυ στόν άνθρωπό μου, καθόταν ένα κορίτσι, μιά θεοπέσια χωριατοπούλα, κάπου δεκάξη χρονών, ροδοκόκκινη, με κατάμαυρα μάτια άστραφερά, που τά κρατούσε κατεβαμένα, σάν ντροπισαμένη.

—Λοιπόν, κύριε, μου είπε τότε ο άνθρωπος. Τί θά λέγατε σεις που έζέρετε και κάτι περισσότερο από μιά, για ένα κορίτσι πολύ καθώς πρέπει, που δέχεται νύχτα μεσάνυχτα ένα ραντεβού-δάκι του καλού της, κάπου τριακόσια μέτρα μακριά από τ'ό σπίτι της, όπου οι δικαί της τ'νομίζουν πώς κοιμάται χρώμα; Τά κόκκινα μάγουλα του κοριτσιού πήραν τόρτα τ'ό χρώμα

Τό κορίτσι έπεσε μισολιτόθυμο από τ'ό θλόγο...

ΔΙΑΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΔΑΧΤΥΛΗΘΡΑΣ

Πώς επινόηθηκε η δαχτυλήθρα. Τι γράφει η σκανδιναβική μυθολογία. Η γιαπωνέζικη δαχτυλήθρα. Πώς επεκράτησαν κατά το μεσαίωνα η δαχτυλήθρες του Βυζαντίου. Δαχτυλήθρες — έργα Τέχνης, κατά την Αναγέννηση. Η δαχτυλήθρα του Μουσειού του Λαύερου, κτλ.

πρώτος άνθρωπος που τρυπήθηκε, πάντως με το γυμνό του πόδι επάνω σε ένα άγκυλο, αυτός ανακάλυψε το παπούτσι, είχε κάποιος σοφός. Έτσι, λοιπόν, κι η πρώτη γυναίκα που ενώ ξεραθε, τρύπησε με τη βελόνα το δαχτυλίδι της, ανακάλυψε κι αυτή τη δαχτυλήθρα. Πότε όμως νόησε άραγε αυτή η ανακάλυψη; Η ρωσική τέχνη, όχι βέβαια όπως την έννοούμε σήμερα εμείς, αλλά όπως πρωτοφανερώθηκε, έχει τις άρχες της στην παλαιολιθική εποχή, όταν η γυναίκες δοκίμασαν για πρώτη φορά να δένουν μεταξύ τους γούνες ή δέρματα ζώων, για να σκεπάσουν καλύτερα τη γύμνια τους και να είνε προφυλαγμένες από το κρύο.

Φυσικά, την εποχή εκείνη και η βελόνη ήταν εντελώς πρωτόγονες και γυλόνες ήταν απλά ή ψαροκόκαλα. Με τρι-μέσον όμως έσκαρωναν τις βελόνες αυτές, για να τρυπήσουν τα χοντρά πιστά; Άγνωστον. Βελόνες και τρυπητήρες της παλαιολιθικής εποχής βρέθηκαν πολλά, κατά τις διάφορες ανακαταστάσεις, αλλά δαχτυλήθρα δεν βρέθηκε ποτέ. Δεν έχουμε καν έν εχσαν δαχτυλήθρα ή άρχαίες Έλληνίδες, ή Αιγύπτιας, ή Φοινίσιες, μολοντί είνε γνωστό ότι και ξεραθαν και νενοτάσαν θαιμάσια.

Στην άρχαία Μυθολογία μόνο μία φορά γίνεται λόγος για δαχτυλήθρα, όχι όμως στη Μυθολογία την Έλληνική, αλλά των Σκανδιναβών. Σ' ένα Νορβηγικό έπος αναφέρεται πως εώ Έριμόντ πήγαι και βρήκε τη Φοίγγα για να την παρηγορήσει για το θάνατο του γιου της Μάλντεντ και της νύμφης της Νάνας και της πρόσφερε για ένθύμιο τη χρυσή δαχτυλήθρα της Νάνας.

Όποτε οι άρχαίοι Σκανδιναβοί εχσαν δαχτυλήθρες, και μάλιστα χρυσές.

Το σχήμα της δαχτυλήθρας ήταν παντού και πάντοτε σχεδόν το ίδιο, γιατί έπρεπε άνωσώδητο να άποτελή ένα καπέλλο, που σκέπαζε την άκρη από το δάχτυλο. Η κορυφή μόνο της δαχτυλήθρας διαφέρει τότε- τότε. Είνε άλλοτε στρογγυλή και άλλοτε επίπεδη, άλλοτε έχει επάπνευα λεία και άλλοτε έχει διάφορα σκαλωμάτια.

Στην Ιαπωνία η δαχτυλήθρες είνε από πάνω ανοιχτές και μαζώνουν σαν δαχτυλίδι. Η επιφανεία τους είνε σκεπασμένη με μικρές τετράγונες κοιλότητες. Τέτοιες περίπου δαχτυλήθρες χρησιμοποιούν και στην Εύρωπη οι ράφτες.

Κατά τόν Μεσαίωνα, η δαχτυλήθρες ήσαν βέβαια γνωστές στην Εύρωπη, άλλ' όταν η Βυζαντινή βασιλοπούλα Άννα παντρεύτηκε στην Ι-

τάδια, έφερε στην καινούρια της πατρίδα τις δαχτυλήθρες με Βυζαντινό σχέδιο, που άμέσως έγιναν της μόδας σ' όλη την Εύρωπη. Η δαχτυλήθρες αυτές εχσαν την κορυφή ούλοστρογγυλή, ήσαν από πλατείες στη βάση τους και ήσαν ούλοστρογγυλες σκεπασμένες με μικρές, στρογγυλές κοιλότητες, όπως κι η σημερινές.

Κατά την Αναγέννηση, η μανία της καλλιτεχνίας και της διακοσμώσεως έφτασε και ως τις δαχτυλήθρες άκόμη. Η δαχτυλήθρες της εποχής εκείνης είνε πραγματικά κομφοτεχνήματα, καλλιμώτατες, από χρυσάφι ή άσημ, και τόσο σκεπασμένες με πολύμα πικτόνια, με διάφορα σκαλωμάτια που παρισταναν χήμαρες, αλιωμένους, άνθη και φύλλα, ώστε καταντούσαν σχεδόν άχρηστες, γιατί ήσαν άπόλυτως άδύνατον να εκτελέσουν το σκοπό τους.

Και στη Γαλλία, η δαχτυλήθρες εξέλιχθησαν σε πραγματικά κομφομάτια. Σκαλωσαν επάνω τους διάφορα εμβλήματα, όητα, οικόσημα, και μαζί με τ' άλλα έδωρα που έφερε να κληνί ο γαμφορός στη νύμφη, ήσαν και μία πολύτιμη δαχτυλήθρα με το οικόσημό της ή με τ' άρχαία της.

Το 1684, ένας Όλλανδός χρυσοκόπος, που τόν έλεγαν Νικόλα, έθγαλε μία καινούρια μόδα στις δαχτυλήθρες, η όποια επεκράτει και σήμερα άκόμη. Το κυλιανόκοι τμήμα της δαχτυλήθρας ήταν από χρυσάφι ή άσημ, ή κορυφή της όμως άπετελειτο ούλοστρογγυλή από ένα ξεραίο ή άραχέ ή τοτάκι. Και στην τωρινή εποχή γίνεται τέτοιες δαχτυλήθρες, που έχσαν κι άκόμα το πλεονέκτημα να μη τρυπάν, άλλα έννοείται πως ή πέτρα της κορυφής τους είνε ένα από γυαλί.

Έπί Λουδοβίκου ΙΕ' και άργότερα επί Λουδοβίκου ΙΣ', παρουσιάσανται δαχτυλήθρες κομφομένες από...πορσελίνη! Είνε κι αυτές πραγματικά κομφοτεχνήματα, στολισμένες με γυλόνια και άλλα παρόμοια σκαλωμάτια, τα δέ χρωμάτια τους ήσαν θαυμάσια σε λεπτότητα και άποχρώσεις.

Στο Μουσειόν του Λαύερου ύπαρχει μία όμοιωτάτη και πολύ περίεργη δαχτυλήθρα. Είνε όλη από σμάλο, εκτός από την κορυφή της, που είνε από άσημ. Στη βάση της είνε γύφο- γύφο χαραγμένη μία χρονολογία : 1587, και Γερμανικά ή φράσεις: «Μ' αυτό το πόδι σου στέλνω και την καρδιά μου. Πιός ξερα για ποιά ξερανή Γκαρτέχεν της εποχής εκείνης παιδείτηρα να σκαλίστη τη δαχτυλήθρα ο καιμένος ο χρυσοκόπος.

Η Κίνα φημιζώταν πάντοτε για τις θαυμάσιες δαχτυλήθρες της, που έχον το σχήμα του λατού.

Στις Ινδίες πάλι, η δαχτυλήθρες γίνονται από κέρατο βουβάλου και εουλώνονται με τόν τούνο. Ο καινός είνε γυλιστερός και λείος, η κορυφή επίπεδη και σκαλισμένη, για να ειδικώνη το σκαλωμάτι της βελόνης.

Και για να ξερωμε στις σημερινές δαχτυλήθρες, αυτές γίνονται από κάθε είδους ύλο, από χρυσάφι, άσημ, σμάλο, κόκαλο, πάστα, σίδερο κτλ. Η καλύτερες όμως είνε ή άσημνές και ή σιδερένες. Κι όταν πρόκειται ν' άγοράσετε μία δαχτυλήθρα, κυρία μου, πρέπει να την διαλέξετε ούτε πολύ πλατεία, γιατί γλιστερεί από το χέρι, ούτε πολύ στενή, γιατί απήγαννε το δάχτυλο, ούτε πολύ μακριά, γιατί σ'ς έμποδίζει να λυγίστε την άφθραση.

Και για την άγορά μας δαχτυλήθρας άκόμη χρειάζεται προσοχή! ...

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ Ο ΖΩΝΤΑΝΟΣ ΣΚΥΛΛΟΣ

Ένας Έβραίος καινοτής της Δαμασκού, ο Γιακούμπ, ύπηροτέος στών Τουρκικών στρατό. Μόλις όμως άκουσε τις πρώτες τουφεκές σε μια μάχη, τώβασε στα πόδια. Οι Τούρκοι βρήκαν στο τέλος νεκτά, ήσαν όμως μεγάλες άπόλειες, και στο βραδυνό προσκλητήριο πολύ λίγα άνδρες βρέθηκαν ζωντανά. Έκείνη την ώρα ο Γιακούμπ, που φοβόθε από την πείνα, αναγκάστηκε να γυρίση ντροπαλισμένος και να παρουσιασθή στών άρχηγό του.

—Σκύλλε... Γιατί του σκύλλου, λιποτάχτη! ... άρχισε να τόν βρίζη ο άκουστικός.

—Μή θυμώνετε, κύριε λοχαγέ, είνε τότε ο Γιακούμπ, έκτεντικά. Ένας ζωντανός σκύλλος άξίζει περισσότερο από δέκα νεκρά λιοντάρια...

ΣΦΑΛΟΓΙΑ

Κανείς δέν νοιώθει της ζωής την γλύκα, την αξία, πριν δοκιμάσει μία φορά και λίγη δυστυχία. Σ α α δ ή

Με πέλεκυ άστραπόμορφο ή άλύπητη έπιστήμη, χτυπάει και σπάει το είδαλο και το ρ'χνει συντρίμμι. Κ. Παλαμάς